

Govor maršala Tita na III. kongresu AFŽ Jugoslavije v Zagrebu

Organizacija jugoslovanskih žena - eden najmočnejših stebrov za ohranitev enotnosti in branitev časti socialistične domovine

Tov. Tito je pozdravil III. kongres AFŽ in se je v začetku svojega govora v imenu vlade in Generalnega Komiteja zahvalil tej organizaciji za častno izvrševanje nalog, ki so bile postavljene pred njo v povojnih najtežjih časih, ki so nastopili zaradi napada s strani, od katere je bilo najmanj pričakovati. Pri tem je maršal Tito poudaril, da je bila AFŽ pri tem napadu na socialistično Jugoslavijo od strani SZ in Informbiroja eden najmočnejših stebrov za varovanje enotnosti in branitev časti socialistične domovine.

Nato se je dotaknil nekaterih gospodarskih vprašanj in pri tem poudaril, da navzlic oviram Jugoslovanski narodni uspešno izpolnjujejo petletni plan. Nato je navedel nekatere

ukrepe, ki jih je podvzela vlada FLRJ v zvezi z novim udarcem, ki ga je letošnja prizadela suša jugoslovanskemu gospodarstvu in dejal, da sovražniki nove Jugoslavije tolmarijo te ukrepe kot pritisk Amerike. »Bodite prepričani,« je pri tem poudaril tov. Tito, »da že dve leti ne le govorimo o tem, marveč tudi praktično delamo, da bi uvedli omejitve. Prav sedaj v tem času, ko nam je prišla suša nenadoma kot močan udarec, hočemo radikalno izvesti take ukrepe, da bi se naši državljani brez razlike, od najvišjih položajev pa do najnižjih toliko disciplinirali, da bi mogli razumeti, da so dej splošne skupnosti in da nimajo pravice, da bi se na račun drugega okoriščali z dobrinami naše socialistične domovine.

Morali smo tako ravnati in pri tem nismo zadeli na nekak odpor. Seveda smo morali udariti po tem, da bi pa uspeli, smo morali iti od zgoraj navzdol, da bodo ljudje vedeli, da se bodo nekako disciplinirali, da bodo vedeli, kakšen mora biti odnos do splošne skupnosti, kakšen mora biti odnos do ljudske imovine. Pojem o ljudski imovini je pri nas še precej raztegljiv in pri mnogih ljudeh nejasen pojem. Tu moramo najodločneje ožigosati pojav, da imajo mnogi ljudje še danes do državne imovine odnos, ko da ni njihova, hkrati pa tudi družbeno last. Pri njih se je nekako obdržal še stari pojem o državni imovini in ti imajo isti odnos do nje, kot so ga imeli prej, v času kapitalistične vladavine. Stopnjo za stopnjo, korak za korakom, bomo spremljali, če se ta uredba točno izvaja ali ne, in tisti, ki se bodo proti njej pregrešili, bodo poklicani na odgovornost. Kajti te uredbne nismo izdali zaradi tega, ker je Kominform pripovedoval to in to. Bodite prepričani, da je ta slabost, ki je bila pri nas, v Sovjetski zvezi in drugih državah na vzhodu v pravilu. To pa ni naša lastnost, to je bilo prenešeno v našo državo iz Sovjetske zveze in drugih socialističnih držav

okrog nas, mi pa hočemo izkoreniniti ta, za socialistično državo negativni pojav. Mi smo sposobni in smo dovolj zavedni, da bomo brez njihovega ukazovanja popravljali napake, ki se pojavljajo in ki se bodo verjetno še pojavljale.

V zvezi z glasovi reakcije in kominformistov o ameriški pomoči Jugoslaviji, je tov. Tito dejal: »Pravijo nam, da nam morajo Američani, ker smo prosili za pomoč v živilih, postaviti nož na grlo in reči: Uvedite to in to, uvedite staro demokracijo in kaj jaz vem. To pomeni, da bi izročili tej reakciji imovino, ki so jo izgubili kot nezasluzeno pridobljeno, naropano. Enim in drugim povem s tega mesta, da se motijo, če mislijo, da bodo kar koli dosegli pri nas s to svojo propagando. Naši reakciji povem, da je bolje, da je na miru, kot je bila nekaj časa, boljše je naj molči, ker se mi ne znamo šaliti, kadar se nam nekaj zagabi. In se tudi ne bomo šalili, kadar gre za našo državo, kadar gre za herojsko ljudstvo, ki gradi svojo boljšo bodočnost. V vprašanju so milijoni žrtev, velikanke gmotne in človeške žrtve, ki so bile dane za tako Jugoslavijo, kot je danes. Potem»

(Nadaljevanje na 4. strani)

Tržaško vprašanje, Sovjetska zveza in italijanski šovinisti

Pred Organizacijo združenih narodov se je v teh dnevih zopet pojavilo že tolikokrat razpravljeno tržaško vprašanje. Sprožil ga je sovjetski delegat Višinski, ki je bil mnenja, da bi ga dalo prav hitro in brez posebnih težav rešiti, če bi le vse vesle imele dobro voljo ter potegnile iz mislic svojih zunanjih uradov mirovno pogodbo z Italijo, kjer so te stvari tak lepo napisane. Rusija bi šla v svoji popustljivosti celo tako daleč, da bi bila pripravljena pristati na vsakega guvernerja, ki bi ga njeni nasprotniki predlagali. Malo čudna je sedaj naenkrat tako široka dobra volja Sovjetske Zveze pri izvajanju mirovnih pogodb z Italijo, ko kaže ista Rusija isto tako malo dobre volje z izvajanjem mirovnih pogodb tam, kjer ima ona besedo.

Treba je pogledati le na primer odnosave Jugoslavije in njenih satelitskih sosed, ki gazi najsvetejšo določbo mirovnih pogodb, le zato da delajo težave ali škodo Jugoslaviji, na zapoved Rusije.

Se delegacije FLRJ na glavni skupščini OZN je dobro osvetil to dvojno igro Sovjetske Zveze ter jo označil le kot manevar, da se prepričajo rešitev tržaškega vprašanja, torej ravnano nasprotno od tega, kar ona navidezno skuša doseči. Znano je, da je pri reševanju tega zamotanega vprašanja bilo sprejeto načelo medsebojnega sporazuma zainteresiranih držav Italije in Jugoslavije, ki sta načelno tudi obe predlog sprejeli. Ruski načrti z Višinskijevimi predlogi grede pa le za to, da taka pogajanja prepričajo mirno ureditev vprašanja, ki bi ga Rusija želela imeti vedno nerešenega, da bi lahko ribarila v kalnih vodah, ali pa svoje intrige ob ugodnem času primerno unovčila, kakor je naredila že v raznih primerih, zlasti s Slovensko Koroško.

So pa še drugi ljudje, ki jih trese mrzlica že ob sami zamisli, da bi moglo priti do nekega sporazuma med sosedji v tem vprašanju. To so ljudje okrog tržaškega CLN, ki so se preko njenega tajnika Diega de Castra sprostili v zadnjem času v svetem glasilu »Giornale di Trieste« celo serijo člankov, dokazujejo svojim vernikom, da je izključeno da bi se res tozadevno mogla voditi neka pogajanja, ko vendar njih doslej še nihče ni vprašal za mnenje. CLN ne more odstopiti niti za las od svojih nedotakljivih pravic na jugosl. cono STO-ja, o kateri je vsemu svetu znano, da ga sestavlja sto procentno italianissimo prebivalstvo. Pri tem nam dela posebne preglavice angleški minister Davies, ki je potom svojega proučevanja na licu mesta prišel do malo drugačnih zaključkov in zato predlagay rešitev nekako v smislu sedanje demarkacijske črte med obema conama. Torej cono »B« Jugoslaviji, ker tam prebiva večina Slovanov, ki si nikakor ne žele vrnitve nekdanjega fašističnega blagoslova. Ni čuda če se je sedaj na nesrečnega Daviesa spravil moj italijanski šovinistov in kmalu homo videli kakega novega učenjaka Caramata, ki bo znašel nov zemljepis in zgodovino ter obdelal Daviesa z bedakom, ki nima pojma o teh vedah. Poleg tega on »non conosce il clima triestino«, kakor jadrakuje De Castro in njegovi pajdaši po iridentističnem tisku.

Seveda najboljšje bi bilo, da bi tudi Caramata in de Castro proglasila za sebe nauk o svoji nezmožljivosti, kakor so ga pogruntali njih nezmožljivi kolegi, da bi potem po mili volji lahko sodila pamet angleških »nevrednežev«. Toda gospodje CLN bodo zaman prali zamorca, sedaj ko je resnica že začela prodirati v svet, tako da je niti najsmelejše in najotipljivejše laži ne morejo več prepviti.

K znižanju kmečkih davkov za leto 1950

Izterjava davka od dohodka kmečkih gospodarstev za leto 1949 je bila v glavnem zaključena v določenem roku, to je s 30. septembrom. Izterjava je potekala v redu, brez uporabe prisilnih mer, če izvzamemo nekatere zakrknjence, ki si še vedno želijo starih časov, v katerih so najtežja bremena nosili reveži, bogati kmetje pa so nebrzdano izkoriščali delovno silo siromašnih kmetov. Pripomniti je, da so se take prisilne mere uporabile v Koprskem okraju le v dveh krajevnih ljudskih odborih, v Bujskem okraju pa sploh ni bilo prisilnih mer. Bujski okraj je tudi sicer v tekmovalstvu, katero sta si napovedala drug drugemu oba okraja, dosegel pa je znatno boljši uspeh od kosekega.

na osnovi razporedov iz leta 1949. V ta razpored vnesejo dohodek iz leta 1949, davek pa znižajo za 30% napram lansnemu. Po sestavi razporedov se sestanejo krajevne davčne komisije. Te pregledajo razporede in preverjajo za vsakega davkoplačevalca posebej, če je morda pri njem nastopila v tekočem letu kakšna bistvena izprememba glede dohodka. Nato komisije skličejo sestanke davkoplačevalcev. Na teh sestankih bodo davkoplačevalci razpravljali o spremembah dohodka in o priznavanju olajšav, katere predlaga komisija. Vsak davkoplačevalec ima možnost staviti pripombo k delu davčne komisije na sploh, k lastni odmeri ali k odmeri katerega koli davkoplačevalca.

Ob zaključku IV. festivala hrvatskih prosv. društev

Ponosni smo, da lahko razvijamo svojo nacionalno in po vsebini socialistično kulturo

V nedeljo je bil v Bujah zaključen IV. festival hrvatskih prosvetnih društev — veličastna kulturna manifestacija Hrvatov Bujsčine. Ni bilo vasi v bujskem okraju, ki bi ne bila zastopana na tem festivalu. Poleg članov prosvetnih društev, ki so priredili več kulturnih nastopov, je napolnila veliko dvorano v novem združenem domu pa tudi trge in ulice Buj, opremljene z zvočniki, velika množica delovnih ljudi.

slavnosti je tovariš Sraj pozdravil sekretarja CK KP STO tovariša Branka Babiča, predsednika IOLO tov. Julija Beltrama, predstavnika VUJA tovariša Curka, tajnika SHPZ in vse goste, predstavnike množičnih organizacij in vse ljudstvo. Zatem je podal besedo tovarišu Erminiju Medici, sekretarju okrajnega komiteta KP za Buje, ki je imel govor, v katerem je med drugim dejal, da sta ljudska revolucija in naša stvarnost zahtevali dvig človečanske in kulturne zavesti.

V otvoritvenem govoru zaključne

»Naši delavci, delovno ljudstvo in delovna inteligenca so vsak na svojem delovnem področju v tovarnah, na gradiliščih, v kmečkih delovnih združenjih, v šolah in v privatnem delu razvijali vse svoje zmožnosti,« je nadaljeval tov. Medica, »in tako z zavestjo delali za skupnost in zase. Prav zato je bilo potrebno, da je postala kultura last najširših množic. Zato naj bo naš cilj: še več šol, več izobraževalnih tečajev, čitalnih skupin, marksističnih krožkov itd. To naj bo skrb vseh naših delovnih ljudi, v prvi vrsti pa mladine. V družinskih, folklornih skupinah, pevskih zborih itd. naj sodelujejo vsi — stari in mladi. Le s sodelovanjem vseh si zagotovimo lepše in kulturnejše življenje,« je zaključil tovariš Medica svoj govor ob burnem ploskanju, odobravanju in skandiranju: Tito — Partija, Braštvo — edinstvo itd.

Tovariš Beltram je v imenu ljudske oblasti pozdravil festival in podčrtal, kako govorno priča, da tu živi in se razvija hrvatski živelj, ki s svojim delom dokazuje svojo življenjsko sposobnost. Dejaj je, da mi ne zapostavljamo kulture drugih narodnosti. Zetel je festivalu in vsem sodelavcem polno uspehov in napredka.

S tem in s pesmijo je bila zaključena dopoldanska slavnost.

Takšen način odmere davka je brez dvoma zelo demokratičen in so ga deležni kmečko—davkoplačevalci razen pri nas samo še v FLRJ. Treba je samo, da se naši delovni ljudje zavedajo široke demokratičnosti naše oblasti in naših predpisov ter da začno dejansko uživati pravice, ki jim pripadajo. Se v teku lanske davčne kampanje smo nalezeli na ljudi, ki bolj iz nevednosti kakor iz omalovaževanja niso prišli na sestanek, kjer se je

(Nadaljevanje na 2. strani)

Velika dvorana novega združnega doma je bila ob zaključku IV. festivala polna.

Davek za leto 1950 se bo plačal v dveh obrokih. Prvi rok zapade 31. januarja 1951, drugi rok pa 30. junija 1951. S tem bo dana davkoplačevalcem možnost, da bodo še v letu 1951 lahko plačali tudi davek za to leto, nakar bi v sledečih letih prešli na redno poravnavo davka v letu, ko je bil dohodek dosežen. Tako plačevanje predvidevajo davčni predpisi, je pa ta način nedvomno v interesu davkoplačevalca, saj bo davek tesneje povezan z dejansko ustvarjenimi dohodki.

Odmera davka za leto 1950 bo zelo enostavna, zato pa se mora izvršiti čim hitreje, za vsak način mora biti zaključena pred iztekom leta. Krajevni ljudski odbori sestavijo razporede

Kjer je slabo vodstvo, tam tudi ni uspehov

Zakaj še ni oživel tekmovalni duh v nekaterih naših vaseh

Ko govorimo o dvomesečnem tekmovalju pri nas, ki se je začelo 10. oktobra in bo trajalo do 10. decembra, nam ne sme uiti izpred oči dejstvo, da to še ni tako oživljeno, kakor bi moralo biti. Temu so predvsem vzroki slabih organizacijskih prijemov osnovnih frontnih odborov, ki zaradi svoje malomarnosti ne tolmačijo dovolj jasno svojim članom pomena in važnosti tega tekmovalja. Po drugi strani pa ne izvršujejo svoje obveznosti nasproti organizaciji in v več primerih jim je to deveta brigada. Takšni frontni odbori so na primer: v Marezigah, Sečovljah, Sv. Luciji in Koštaboni.

Zgodilo se je, da je okrajni odbor

SIAU sklical po večjih središčih našega okraja seminarje vseh predsednikov in tajnikov osnovnih frontnih organizacij, da bi tako proučili vprašanje pošiljanja poročil in vodenja evidenc nad storjenim delom v času tega tekmovalja. Toda, ko je bil ta seminar v Marezigah, iz daljnih krajev, na primer iz Boršta, Laborja, Babičev, Glema itd., so prišli predsedniki osnovnih odborov SIAU, iz Mareziga pa ni bilo nikogar, čeprav so za to vedeli. Torej kje tičijo vzroki takšne malomarnosti članov odbora SIAU v Marezigah? V prvi vrsti je to predvsem znak pomanjkanja čuta odgovornosti članov odbora frontne organizacije, ki bi v tem pogledu morali biti pobudniki za pritegovanje vsega ljudstva k čim širšemu sodelovanju izvajanja dvomesečnega tekmovalja. Tega pa se odborniki iz Mareziga izogibajo in se med seboj zgolj sovražijo kot drugo. Seveda, da takšno stališče fronte na vasi zelo vpliva na ostalo ljudstvo. Torej ni nikakor čudno, da v tem sektorju ni oživel tekmovalni duh. Na takšne primere ne naletimo samo v Marezigah, ampak prav tako tudi v Sičovljah in Koštaboni. Tako na primer v Sičovljah sploh ne vedo, kdo je predsednik fronte organizacije.

Kako bi naj potem bilo uspešno tekmovalje?

Delavci, kmetje, zadrudniki in vse ljudstvo pomaga pri uresničevanju enoletnega plana z vsemi svojimi močmi. Toda kaj pomaga njih delo, če nihče ga ne oceni, če ne dobijo nobenega priznanja in če nimajo nikogar v navedenih vaseh, da bi jih vodil k

š večjim delovnim zmagam, jih spodbujal pri reševanju kakršnih koli težav.

Vsekakor je tu potrebno, da okrajni odbor SIAU daje več pomoči gornjim vasem, njihovim frontnim odborom, da prouči njih stališče iz kakršnega koli vidika, skratka da jim nudi najširšo pomoč, če hočemo, da tudi Marezgani, Sičovljani in Koštabonci sodelujejo z nami, v naši borbi za izpolnitev enoletnega plana.

Pomjančani si gradijo vodnjak

Delamo tako, kakor nam narekuje naša zavest

Dokaj hladno jesensko jutro. Nad dolino Mirne se zbirajo sivi oblaki in kaže, da bo vsak čas deževalo. Nad reko žvrgoli jata ptic, kakor bi oznanjale prezgodnji in mrzli jesenski dan. Ob straneh ceste, vzdolž reke delajo tu pa tam skupine ljudi. Cistijsko kanale, prevažajo iz njih zemljo, da bi po njih ob poplavi odtekala voda.

»Ne, ne bo več voda prestopala bregov in nam jemala velikih količin poljskih pridelkov, marveč si jo bomo podredili, da nam bo dajala boljše letine!« je dejal priletel možak, srednje rasti, ves zagrižen v delo. To je bil kmet iz Nove vasi, ki že dalj časa dela v frontovski brigadi pri nama-

kalnih delih v dolini reke Mirne. Prav je imel možak, ko je povedal gornje besede. Mirna ne bo več prestopala svojih bregov, pa naj bo poplava še tako huda. Vsa zemljišča so obdana s kanali, ki so jih skopali naši delovni ljudje, zemlja ne bo več pod vodo!

»Kaj pa v primeru suše?« bo kdo vprašal. »Tudi te se nam ni treba bati,« je pripovedoval tehnik. »Gradnja sifona — podzemnega kanala — nam bo pri tem velikih pripomogla. V izviru pri Graduliku je vedno dovolj vode. In prav s to vodo bomo namakali polja. Zgrajeni so kanali, zgrajen je tudi sifon, skozi katerega bo odtekala gradulska voda dva me-

Zakaj nimajo sičoveljski rudarji boljše delovne pogoje

V Sečovljah so pred časom začeli z deli za obnovo opuščenega premogovnika. Težav ni manjkalo, kajti zaradi s črpanjem vode, ki je rudnik prav do vrha poplavila, ni lahko. Pomanjkanje strojev in strokovnih delovnih moči je bilo sprva glavna ovira. Tudi nerganje nekaterih domačinov, češ da s tem ne bo nič, postaja vedno hujše, čeprav so prišli sečoveljski rudarji že 500 m pod zemeljsko površino. Na marsikatero oviro se natele pri delu. Pomanjkanje električne

ga toka, raznega materiala se tolikokrat pripeti, da morajo rudarji prekiniti delo. V tem pogledu smo prepričani, da so tega krivi predvsem odgovorni organi, ki na to ne polagajo dovolj važnosti. Tako na primer zlasti zadnje čase dobivajo pošiljke kisikovih bomb od podjetja ISTRA BENZ, ki so popolnoma prazne. To delo prav gotovo ni v korist. Lahko rečemo, da je to sabotaža ali malomarnost. Več čuta odgovornosti! In ne pozabimo na dejstvo, da je to nepotrebno razsipavanje s časom in denarjem.

Prav tako bi lahko imeli delavci rudarji dosti tečnejšo hrano, če bi kdo zanje bolj skrbel. Vedeti moramo, da ni kar tako, delati osem ur stalno v vodi in na dežju. Tem delavcem je treba dati dovolj hranilnih snovi, da bodo lahko obnavljali svojo delovno silo. Na vse to moramo računati, toda ne samo z besedo, ampak z dejstvi.

Toda morala kljub gornjim težavam ni padla. Rudarji razumejo in vedo, da, kdor dela, tudi greši. Nasprotno! Njih geslo je: »Do premoega moramo priti že prihodnje leto!« V tem tekmovalju bodo podvojili svoje napore in dali vse, da bi z naglim črpanjem vode čimprej prodrli do dna premogovnika.

Tako bi za nekatere že šlo ...

Pred nekaj meseci so odprli v Koprju trgovino in magazin za fizikulturnike. V tej trgovini so bili na prodaj najrazličnejši predmeti, ki jih fizikulturnik, planinec in smučar rabijo.

Nakazila za nakup teh predmetov je izdajala ZDTV; sklenjeno pa je bilo tudi, da bo zimskošportno orodje izdajala koprška Planinska zveza. Kazalo je, da bo šlo vse v redu in da bodo dobivali stvari fizikulturniki in planinci in ne taki, ki se z fizikulturo ali planinstvom zelo malo bavijo.

Toda skoraj dvajsetina ljudi, ki ni vključena v Planinskem društvu, a dela za ZCTV ali pa drugod, je brez vednosti Planinskega društva dobila gojzarice, bluže in drugo planinsko opremo. Kdo so bile te osebnosti? Tajnik ZDTV, prodajalci v trgovini in še nekatere osebe, ki bi jih lahko našli. Oni pa, ki se marljivo bavijo s planinskim športom, so ostali praznih rok.

Ali ni to nedovoljena špekulacija z ljudsko imovino? Mi vemo, da je kak tovariš morda nepremišljeno izdal tem osebam nakazilo, da so dvignile ta material, ne da bi bile vključene v Planinskem društvu. To se v bodočnosti ne sme zgoditi, kajti pri nas je gospodarska špekulacija nedovoljena. Razdeljevanje blaga naj bo pravično in za vse enako in ne samo za prijatelje! Če se bodo te stvari še nadalje dogajale, bomo v časopisju te stvari prikazali, kakor je treba.

K znižanju kmečkih davkov za 1950

(Nadaljevanje s 1. strani)

razpravljalo o odmeri davka. Nekaterim se niti ni bilo potrebno pritožiti se zoper odmero, ker so smatrali za nepravilno. Ko pa so vsa ta sredstva zamujena, seveda ni pomoči; taki malomarneži pa si lahko škodo pripišejo le samim sebi. Zato je sto procentna udeležba kmetov na sestankih, kjer se razpravlja o odmeri davkov, najzanesljivejši pripomoček za pravilno razdelitev davčnih bremen na posameznike. Le v navzočnosti celoga okoliša bo možno doseči tako odmero, ki bo pravična napram posamezniku in skupnosti.

Množične ljudske organizacije morajo pomagati, da se odmera davkov čim bolj v redu izvrši. Zanimati se morajo tako za delo davčnih komisij, kakor za organizacijo množičnih sestankov davkoplačevalcev, pa tudi za odmero posameznikom. Pri tem pa morajo zlasti budno paziti na pojave oportunitizma ter akcije protiljudskih elementov, ki bodo skušali na račun skupnosti neupravičeno štiti interese posameznikov in vnašati nered v naš gospodarski sistem. Sovražniki ljudske oblasti bodo tudi iskali posamezne napake, in te prikazovali kot ošpšno pravilo. Jasen odgovor takim pojavom mora biti čvrsta skupnost vseh delovnih kmetov okoliša, ki v zavesti svobode opravljajo svojo dolžnost napram skupnosti.

P U Č E

Nimamo dovolj delovne sile

Nedavno smo v naši vasi imeli masovni sestanek. Obravnavali smo več vprašanj. Eno izmed teh je tudi dograditev vseh objektov, ki jih določa naš plan in za katere smo se obvezali, da jih bomo dogradili. Takšen objekt je na primer gradnja velikega zadrudnega svinjaka s silosom, skladiščem in končno veliko stanovanjsko poslopje, ki zavzema 100 kvadratnih metrov površine. Prav tako imamo v planu dograditev vodnega rezervoarja, ki bo držal več tisoč hektolitrov vode. Tega nameravamo v tem tekmovalju dograditi tri četrt. Nič manj važna ni napeljava električnega toka po naši vasi in bližnjih zaselkih. Za to smo že opravili veliko dela. Toda kljub temu je še premalo. Moramo še krepkeje zgrabiti, da bo že letos tudi pri nas zasvetila električna luč.

Gradnja sedeža krajevnega ljudskega odbora prav tako napreduje, čeprav delajo na tem objektu po večini privatni kmetje, ki jim ni prav nič mar dograditev poslopja; delajo zato, da bi našo oblast črpali. Zato smo mi, zadrudniki sklenili, da bomo tudi za ta objekt dali čim več prostovoljnih ur; s čimer bomo prišli do naših oblasti veliko denarja.

Treba nam je zato več delovne sile, ki primanjkuje tako pri nas kakor po vsem okrožju. Toda naši člani SIAU so že toliko zavedni, da razu-

mejo težave. Zato bodo v tem tekmovalju dali vse svoje moči za njegovo izvedbo. Moram pa še reči, da so se pri vsem dosedanjem delu najbolj izkazali zadrudniki. Privatni kmetje zelo malo sodelujejo, čeprav bi morali vedeti, da bo vse v korist vseh vaščanov, tako zadrudnikom kakor privatnim kmetom. Zatorej zgrabimo za delo, da bomo izvedli naš plan!

Andrej Pučer

Vsem borcem in aktivistom mesta Koper!

V nedeljo 5. novembra 1950 ob 9. uri bo v mali dvorani gledališča Ristori

MESTNA KONFERENCA ZVEZE PARTIZANOV

Vsi bivši borci in aktivisti, vključeni v ZP za mesto Koper, so vabljeni, da se konference udeležijo.

Odbor

Vaje za prvomajski nastop so že pripravljene

Dne 21. oktobra so bile v Trstu stadionu ml. Maja prikazane pred tehnično komisijo vaje za prvomajski nastop, ki so jih sestavili razni tovariši. Medtem ko so gledalci svoje mnenje o vajah izražali, jih je komisija ocenjevala. Ocenjevala jih je po lepoti in po tem ali bodo zmognili te vaje naši mladinci na vasi predvajati.

Nato je komisija imela sejo, na kateri je sklenila, da prejmejo za vaje sledeči tov. nagrado.

I. nagrado za vaje za pionirje od 6 do 10 let Olga Gorjupova.

I. nagrado za vaje za pionirje od 10 do 14 let Miloš Stergar.

I. nagrado za vaje za mladinke Olga Gorjupova.

II. nagrado za vaje za mladinke Vladimir Janovsky.

I. nagrado za vaje za mladince tov. Zerjal Marjan.

II. nagrado za vaje za mladince tov. Stergar Miloš.

Nadalje prejmeta nagrado za posebene točke tov. Dolgan Marjan in Stergar Miloš.

Dejstva, da so vaje že pripravljene, nas navdaja z velikim zaupanjem, da bo prihodnji 1. maj res pripravljen.

IZ KONGRESA VOJNIH INVALIDOV STO-ja

Pri nas invalidi ne bodo beračili marveč so enakovredni člani nove družbe

Pri nas invalidi ne bodo beračili, ker so enakovredni člani nove družbe.

Ko govorimo o invalidih, se moramo nekoliko ozreti in pogledati, kaj so ti ljudje prestali v svojem življenju.

Invalidom I. svetovne vojne je tedanji režim delal velike krivice. Priznanje invalidnine so invalidi dobivali pozno po končani vojni. In še je niso dobili vsi invalidi, ki so bili v vojni poškodovani. Največ so dobili višji funkcionarji in oficirji. Njih invalidnina je znašala do 200% več kot navadnega borca.

Danes se kaj takega pri nas in v Jugoslaviji ne more več zgoditi. Jugoslovanski narodi in mi ob njihovi strani smo podrli stare zakone ter si postavili nove, najbolj napredne, v svetu. Po končani ljudski revoluciji so bili izdani odloki, ki štiti invalidne in jamčijo obstoj vsem invalidom in vdovam iz NOB. Kmalu potem so ti zakoni obveljali za vse invalide prve in druge svetovne vojne. Vse to velja tudi za naše ozemlje.

Po končani vojni smo začeli takoj zbirati podatke in ocenjevati nesposobnost invalidov. Na tem polju se je tudi pri nas mnogo napravilo. V začetku je to delo opravljala vojaški odsek vojnih invalidov v Kopru. Tega je zamenjala organizacija vojnih invalidov STO-ja, ki je bila ustanovljena že leta 1946. Sedaj prejema v našem okrožju 682 invalidnih upravičencev iz NOB 1.037.360 din mesečne invalidnine. V kratkem bo rešenih nadaljnjih 60 predlogov za invalidnino. Prav tako plačuje ljudska oblast vse invalide iz Avstro-Ogrske. Po novem odloku bodo ti invalidi in vdove uvrščeni v isto kategorijo, kakor so oni iz NOB. Tak odlok, ki zajema s svojo globoko socialno in demokratično vsebino tudi invalide iz italijanske vojske, se izvaja že v praksi.

V okviru svoje organizacije opravljajo in posedujejo invalidi našega okrožja več gospodarskih uslužnostnih podjetij. Zveza VVI je pričela z ustanavljanjem gospodarskih podjetij že 1947. leta. V glavnem so ustanovljali gostinske obrate, maloprodajalne tobačnih izdelkov in razna obrtna uslužnostna podjetja. Pod centralno upravo Zveze spada sedaj 5 barov, 2 restavraciji, 2 hotela in 1 obrtno-proizvodno podjetje, ki spada pod samostojno upravo.

Pri tem je omeniti, da so perspektive razvoja usmerjene v proizvodnjo in v vključitev invalidskih gospodarstev v skupno gospodarstvo, ki ga bo-

do načrtno upravljali. S tega je razvidno, da so invalidi v svoji organizaciji mnogo napravili. Ne smemo se pa s tem zadovoljiti. Pri nas se invalidi še premalo udeležujejo v javnem življenju. Posečati bi morali več raznih tečajev in se usposablja v dobre kadre, da bi lahko zamenjali ljudi, ki so fizično sposobni za druga dela. Vse premalo so se dosedaj vključevali invalidi v takšna dela, ki bi jih bili nedvomno sposobni opravljati. Vse to je bila posledica napačnega pojmovanja o ustvarjanju novega lika in-

valida. Mnogi so mislili, da je invalid lahko kurir ali čuvaj in s tem že lahko nadomešča fizično sposobnejšega človeka.

Prvi Kongres Zveze VVI STO-ja je plod razvoja v širino in globino. Pregledani so bili uspehi in pomanjkljivosti, ki jih je organizacija v obdobju svojega obstoja imela. Na podlagi tega pregleda se bo organizacija z večjim uspehom širila in krepila. Poskrbela bo, da bodo vsi invalidi vedno in povsod enakovredni člani današnje nove skupnosti.

IZ MLADINSKE KONFERENCE V TRSTU

ZAM predstavlja v Trstu močno protifašistično silo za izvojevanje pravic delovnega ljudstva

V nedeljo 30. oktobra je bila v Trstu na štadijonu »1. maja« pri Svetem Ivanu konferenca ZAM za mesto Trst.

Konferenco je otvoril tov. Vesel Gorazd, član izvršnega odbora ZAM STO. Pozdravil je navzoče delegate, med katerimi je bil tudi tov. Branko Babič kot predstavnik KP STO, in zastopnike množičnih organizacij. Po kratkih pozdravnih govorih delegacij je spregovoril tov. Branko Babič v imenu KP STO.

Tovariš Babič je dejal, da predstavlja ta dogodek važen korak na proti k utrditvi mladinskih antifašističnih vrst.

Z ozirom na mnogovrstne naloge, ki stoje pred mladino cone A, je tovariš Babič poudaril važnost združitve delavske mladine s kmečko in učeco se mladino italijanske in slovenske narodnosti. Za boljšo agitacijo in da bi naloge, ki si jih postavlja, pravilno reševali v korist mladine, je potrebno, da dobi italijanska mladina svoje glasilo.

Po dolgotrajnem ploskanju, ki je sledilo besedam tov. Babiča, je imel tov. Gorazd Vesel politično organizacijsko poročilo.

Govornik je pozval mladino, naj stalno nadzoruje svoje delo. Oceniti je treba slabe in dobre strani, oživetiti politično delo ZAM-ki predstavlja v Trstu močno silo za izvojevanje pravic, za katere se je naša mladina že za časa NOB borila.

Nato je govoril o posledicah, ki jih je prizadela tržaški antifašistični mladinski organizaciji zloglasna resolucija Informbiroja. Nadalje je poudaril, kako se je mednarodna mladinska organizacija spremenila v orodje Informbiroja in jo vodi ruski Komsomol.

Po končanem govoru se je razvil živahen razgovor, ki dokazuje, da se je mladina z zanimanjem lotevala vprašanj, ki zanimajo mladino na vaši, poolah in delavnicah.

BRANKO BABIČ

O bistvenih vzrokih spora v tržaškem demokratičnem gibanju

Fašistična in imperialistična Italija je imela v drugi svetovni vojni neposredno proti sebi čete zapadnih zaveznikov, katerim ni šlo za to, da uničijo reakcionarno fašistično Italijo in pomagajo demokratičnim silam, da Italijo resnično osvobodijo. V fašistični Italiji so videli samo imperialističnega tekmeča, ki ga je treba spraviti na kolena, pri tem pa ohraniti buržoazijo, da bi pomagala novim pretendantom za gospodarstvo nad svetom, zaslužniti italijanski narod pod anglo-ameriški imperializem. Zato se je morala KP pod najtežjimi političnimi in vojaškimi pogoji boriti proti lastni fašistični buržuaziji in proti nevarnosti novega zaslužnjevanja s strani anglo-ameriških imperialistov.

Ni dvoma, da je bilo v začetku vojne, ko so fašistične čete zmagoslavno korakale po Evropi in so padale ena država za drugo, težko mobilizirati široke množice italijanskega naroda za vojno proti fašizmu. Vendar je italijanski proletariats Severne Italije že takrat pokazal svojo borbenost in pripravljenost za borbo proti fašizmu. Veličastne stavke proletariats Severne Italije v začetku 1943. leta so bile

očitno znamenje, da se je mogoče boriti tudi ob najtežjih pogojih, da fašizem ni tako trden kakor se je na zunaj zdelo. Prav gotovo je, da so ta gibanja že potekala pod vplivom porazov pri Stalingradu, v Afriki in drugod — ko se je razvoj vojnih dogodkov začel nagibati v korist zaveznikov in so se pokazali prvi konkretni obrisi bodočega vojnega poraza fašizma. Porazi na ruskih frontah, v Afriki in izkrcanje v Italiji je pripeljalo do kapitulacije fašistične Italije. Najmočnejši zaveznik Hitlerjevega nacifašizma v Evropi je bil vržen na tla. Fronta fašizma je bila močno oslabiljena. Tedaj so se odprle široke perspektive in možnosti KPI, da dvigne italijanski proletariats in široke, demokratične množice v boju proti fašizmu in slehernemu poizkusu novega zaslužnjevanja italijanskega naroda, skratka, za resnično osvoboditev Italije.

KPI je kaj hitro premagala organizacijske slabosti iz časa fašizma in kmalu postala tudi močna politična sila, edina resna sila odpora proti fašizmu in tujemu okupatorju. Z vsjo pravico lahko trdimo: kar je bilo

LENIN - VODITELJ VELIKE REVOLUCIJE

Izdajstvo sedanjega vodstva SZ

Pred 33 leti je ruski proletariats pod vodstvom tovariša Lenina strmoglavil fevdalno buržoazno oblast ter vzpostavil temelje novi družbi.

V tem je veliki zgodovinski pomen oktobrske revolucije za svetovno delavsko gibanje.

Z oktobrsko revolucijo je delavski razred pristopil k praktičnemu uresničevanju socialističnega družbenega reda, čigar nosilec je on sam, konkretno je pristopil k odpravljanju protislavij, ki so lastne kapitalističnemu družbenemu redu in predstavljajo oviro za napredek.

To dejstvo je moralo nujno vplivati na borbo svetovnega proletariats in jačati njegov revolucionarni polet. Prva socialistična država na svetu, ki je izšla iz velikega oktobra, je vzbudila pri zatiranih ljudskih množicah velike nade in želje po osvoboditvi izpod kapitalističnega jarma, postavila je temelje za doseg popolne svobode in enakopravnosti narodov. Okrepila je osvobodilno gibanje zaslužnjih narodov in s tem zamajala ves sistem kolonialnega izkoriščanja.

Ta velika zmaga delovnega ljudstva je bila mogoča zaradi tega, ker je na čelu revolucionarnih delovnih množic stal in jih pravilno usmerjal naš veliki učitelj tovariš Lenin.

Te osnovne revolucionarne zmage

ruskega proletariats imenujemo danes leninizem. Leninizem je revolucionarna teorija marxizma, ki je združena z revolucionarno strategijo in taktiko delavskega razreda v dobi imperalizma.

Komunistična partija Jugoslavije — pod genialnim vodstvom tovariša Tita — prežeta z duhom marxizma leninizma, je povedla jugoslovanske narode v borbo proti fašističnemu okupatorju in domačih izdajalcev ter jih vodila k zmagi ljudske revolucije v Jugoslaviji. Tako je Komunistična partija Jugoslavije po naukih tovariša Lenina in zgledu velikega oktobra rešila svojo revolucionarno dolžnost.

Med komunističnimi partijami držav, ki so po drugi svetovni vojni stopile na pot socializma, je edino Komunistična partija Jugoslavije sledila zgledu velikega oktobra.

Jugoslovanski narodi so v borbi za oblast in za izgradnjo socializma do sledno izvajali načela marxizma-leninizma in so zato predmet najhujšega napada od strani vodstva SZ, ki je izdala svetle ideale velikega oktobra in šla na pot revizionizma. Jugoslavija ni podlegla temu kontrarevolucionarnemu napadu, temveč se je odločno postavila v obrambo revolucije, to je pravico našega velikega učitelja tovariša Lenina.

proletariats krepi svojo revolucionarno borbenost in zavest. Vendar pa je taka linija KPI v danih pogojih, poleg drugih osnovnih napak, pomenila šektaštvo in oportunizem. S tem niti najmanj nočem trditi, da se v bodočih borbah proletariats ne bo posluževal takšnih oblik revolucionarne in oborožene borbe, kadar za to nastanejo pogoji. Nasprotno, generalnih štrajkov, uličnih borb in barikad se bo proletariats vedno posluževal, kadar bo hotel osvojiti centre oblasti buržoazije, pa naj bo konkretna taktika oborožene borbe takšna ali pa drugačna. Pri tem ne gre za ozko vprašanje, ali je taktika razvijanja generalnih štrajkov in barikad pravilna ali ne, temveč za osnovno vprašanje linije taktike in strategije v določenem konkretnem revolucionarnem obdobju.

V čem se torej izraža v tem vprašanju in v takratni konkretni situaciji šektaštvo in oportunizem KPI? Rekli smo, da KPI ni smatrala parole narodno-osvobodilne borbe za osnovno, zato se ni brigala, da si ustvari čim večjo in močnejšo oboroženo silo — ljudsko oboroženo silo. V kolikor pa je organizirala oborožene sile garibaldincev, jih je organizirala kot pomožno oboroženo silo proletariats v mestih in industrijskih središčih za podporo in udarno silo vstaje, ko bo nastopil trenutek. Svoje glavne množične sile proletariats pa je organizirala politično v mestih in jih pripravljala na vstajo.

NAŠ KULTURNI KOTIČEK

Globoke korenine hrvatske kulture v zgodovini Istre

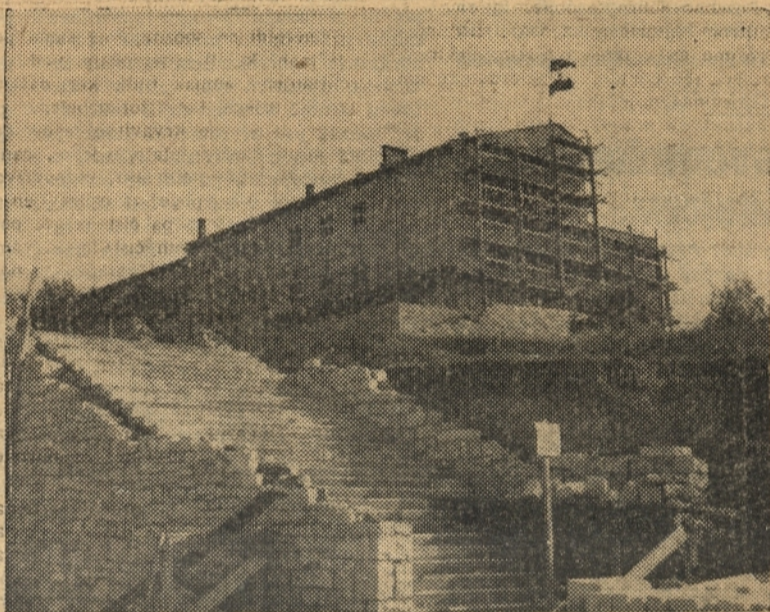
Slovani niso prišli v Istro šele pred nekaj stoletji kakor trdi italijanski šovinistični zgodovinar Kandler, in niti jih ni tu naseljevala Avstrija, kakor si to izmišljajo italijanski iredentisti. Zgodovinske listine nam pričajo, da živijo Hrvati v Bujsčini že iz starih časov. V dobi, ko je barbanški župan Pribislav sklepal pogodbe s sosedi, da zaščiti svoje ljudstvo pred sovražniki, so imeli Slovani tudi v vseh obalnih mestecih take položaje, da so lahko soodločali pri vseh važnejših ukrepih. Hrvatski in slovenski župani, ki jih imamo prav v vsakem slovenskem naselju, niso hoteli postati hlapci tujca. Branili so pravice slovanskega ljudstva kakor so le mogli in ni slučaj, da so bile mnoge istine, ki obravnavajo vprašanje lastnine ter meja, pisane tudi v slovenskem jeziku. V srednjem veku in še pozneje se je pcvosod v Istri uporabljala glagolica. Glagolski spomeniki, na katere naletimo skoro v slehri vasi, so nepobiten dokaz visokega kulturnega udejstvovanja.

V XVI. stoletju prihaja tudi v Bujsčini do gibanja, ki stremi za tem, da si hrvatsko ljudstvo izvojuje večje pravice. Na čelu tega gibanja pri Hrvatih je bil Stjepan Konzul Istranin, ki je dal natiskati celo vrsto hrvatskih knjig v glagolici. Sledila mu je skoro vsa tedanja napredna hrvatska inteligenca v Istri. Konzul je bil iz Buzeta ter bil povezan tudi z naprednimi ljudmi iz Bujsčine. Močno gibanje med Hrvati in Slovenci pa se opaža še pred samim pojavom luterantstva. Prav gotovo ni slučaj, da je morala tedaj cerkvena gosposka pristati na to, da se osnuje v Koprui samostan s slovenskimi menihi in slovenskim učnim jezikom (1530) in podobni samostan s slovenskim jezikom tudi v Vižinadi (1537).

Po letu 1848. je zajel tudi Bujsčino močan val narodnega prebujenja. Narodni voditelji kakor Matko Laginja in drugi so krepko branili pravice hrvatskega naroda pred napadi ter naklepi priseljenskih italijanskih iredentistov. Narodna zavest je rastla vedno bolj tudi pri Hrvatih v Bujsčini. Tudi tu so se jela ustanovljati prosvetna društva, čitalnice, knjižnice ter hrvatske šole. Najbolj so se tedaj izkazali Hrvati iz Materade, kjer je delovala hrvatska šola Sv. Cirila in Metoda. Povsod so se ustanovljale tudi zadruge. Hrvatski delovni človek se je moral boriti z velikimi težavami, saj so si bili skoro vso zemljo prigrabili gospodje, ki so prišli iz Italije. Kljub temu pa je tedaj hrvatski tisk pro-

diral v slehri vas tudi v Bujsčini. Stari ljudje se še danes spominjajo »Istarske riječi« ter drugih hrvatskih časopisov. S prihodom italijanskega fašizma je postal položaj še težji. Razpuščene so bile tu vse hrvatske šole in druge kulturne ter politične organizacije. Leta 1927. so dobile vse hrvatske zadruge fašistične komisarje, zaradi česar so kmalu za tem prenehale delovati. Mnogi zavedni Hrvatje so morali v zapore, drugi pa zapustiti rodno zemljo ter se podali v emigracijo. Mučeniška smrt Vladimirja Gortana (1929) nam priča zgovorno, da je postal jarem narodnega zatiranja, ki so ga morali prenašati tudi Hrvati v Bujsčini, strašen in neznošen. Mi-

sel na narodno osvobodilno borbo je vedno bolj dozorevala in prišel je končno čas obračuna z okupatorjem ter vso gospodo, ki je dušila hrvatsko delovno ljudstvo v Bujsčini. Hrvatsko delovno ljudstvo v Bujsčini si danes svobodno gradi lepše življenje in je gospodar na svoji zemlji. Veliki uspehi, ki jih je pokazal IV. festival hrvatskih prosvetnih društev v Bujsčini v dne hod 24.—28. oktobra nam kaže, da je delovno ljudstvo dovolj močno, da bo lahko v kratkem času premagalo tudi vse tiste težave, ki se javljajo v prvi vrsti kot posledica stoletnega zatiranja. Zgradilo si bo socializem, to je blagostanje ter visoko kulturo.

Novo poslopje hrvatske gimnazije v Bujah bo skoraj dograjeno

Z besedo ne bodo črnici nikoli enaki belcem

»Občutiti moraš Mosh, da si enak belcu! Med teboj in belim človekom ni nobene razlike, ta razlika je predsodek, ki so ga ustvarili ljudje.« Približno tako pravi vojaški zdravnik neke ameriške baze na Pacifiku svojemu pacientu črncu Mosheju. Moshe se ne čuti enak belemu človeku. Vedno in povsod je bil zapostavljen on in ves njegov rod ter vsi črnici ter se zato čuti zapostavljenega.

Predvsem okoli tega se suče vsebina ameriškega vojnega filma »Nevoščljivost« ali »Sovraštvo«, ki smo ga pred dnevi gledali v koprskem kinu. Črnci Mosh dobi porazilo in zgubi spomin ob smrti svojega edinega prijatelja belca. Zdravnik-psihjater ga zdravi in mu uspe ozdraviti ga. Tako da se vojak Mosh na koncu prepriča, da res ni razlike med njim in belcem. Zdravnik pa ga prepričuje z besedami, prepričuje ga s tem, da mu dokazuje, da je črnci enak belcu, le da ga loči barva, kar pa nesme ustvarjati predsodkov, da je on nižji človek.

Vsebina filma je očita. Ameriški kapitalisti, hočejo dokazati svetu, da je črnci v zvezdni deželi enak belcu, črncu pa izkazujejo enakopravnost samo, kadar jim gre zato, da jim v sliški pomaga, prepričujejo ga z besedami, s propagando, toda resnica ostaja ista.

Ali se more človek čutiti enakopravnega, kadar je hlapec? Kadar mu ne pustijo, da bi skupaj z belcem sedel v istem vozu, da bi z njim v istem hotelu jedel?

Ne, besede ne bodo prepričale svet in niti črnca, da je enakopraven z belcem, dokler bodo trdovratna dejstva trdila nasprotno. Kadar bodo črnici dejansko enakopravni državljani ZDA, jim ne bo treba zdravnikov, da bi jih prepričevali, da so enaki belcem, takrat bodo to sami čutili, ker nobeden jih ne bo nazival s »Prasica črnca«.

Jakomin Feruccio Ti zlati moj Kras (Jutro na Dvorih)

Topoli šumijo
in kaplje srebrne
z grozdičev pršijo.

Ko jutro se vrne
in zvezda edina
tam spodaj zgubi,
kjer sinja gladina
že zgodaj šumi.

Sama, sama med trsi
kot lani,
gladi na dlani
vsak grozdiček sladak...

O polje samotno,
ti zlati moj Kras:
moči neusahljivi si vir.

Ko pesem dobrote
zapojem zvečer,
v Tvoje samote
vse misli hite —

Ljubezen in mir:
iz tebe vse vre;
moči neusahljivi si vir,
o, zlati moj Kras!

Cerkvena gosposda ni mogla mimo slovenskega jezika

Pri pisanju listin (pogodbe, odredbe itd.) se je v Istri vse do najnovjše dobe (do konca XIX. stoletja) poleg latinice uporabljala tudi glagolica. V naših cerkvenih arhivih so tu in tam še ohranjene glagolske listine, ki kažejo, da so naši ljudje čuvali in branili svoj jezik s svojo pisarniki, v katere so vklesane glagolske črke v jeziku, ki ga govorijo slovenski ljudje v Istri. V preteklosti je bila pri nas glagolica v splošni rabi, posluževali ste se je cerkvena in posvetna oblast. Da je bilo res tako, nam priča tudi znamenita listina »Istrska razmejitev«, ki je bila napisana v glagolici baje že l. 1375. Italijanski iredentistični zgodovinarji bi radi pomaknili to letnico na poznejšo dobo, toda s tem se zadeva prav nič ne spremeni. Omenili smo že, da cerkvena gosposda ni mogla mimo slovenskega jezika niti v listinah, ki so bile pisane v latinskem jeziku.

Ko so bili okrog sedme ure zjutraj nemški čolni oddaljeni še samo nekaj sto metrov od Kopra in so nekateri šoferji odpovedali delu, so prešli za volane partizani, ki so ostali na delovnih položajih do zadnjega trenutka ter odvažali dragoceno blago na varno mesto. V kabino zadnjega kamiona pa je komandant Boris postavil svojega šoferja rekoč, da bo osební avto, kakor samega sebe, skušal rešiti sam.

In komandant Boris je ostal res sam med bobnenjem topov, ki so bruhalo ogenj na nemške čolne in renčanjem strojnic, ki so iz čolnov sekale na koprške pomole, sredi množice sovražno nastrojenih Koprčanov, ki so mu grozili, da mu ne bodo pustili umakniti se iz mesta. Toda hrabri borec je v svoji prisotnosti duha prejel za pištolo in podrl nekega pijanega fašista, ki se mu je približal, z drugo roko pa je vrgel bombo, ki je silno zagrmela. Preplašeni fašisti so se razbežali, Boris pa je stopil v avto, ga spravil v pogon in z največjo brzino zavil po drevo-redu navzdol ter naglo zdrvel ob pomolu, kjer so kot toča padale krogle iz nemških strojnic. Kmalu zatem je dohitel edinice na položajih za pokopališčem.

Nekaj minut po prihodu našega zadnjega avtomobila, s katerim se je rešil tov. Boris, so se že Nemci, plažeči se, približevali našim položajem. Na borbo smo bili pripravljani kot še nikdar. Ko so bili prvi fašisti še komaj nekaj metrov oddaljeni od naših prvih strojnic, ki so bile postavljene vzdolž ceste od bivše železniške postaje do sosednje, je naenkrat

začel iz vseh zased bruhati ogenj. Zapeli so težki in lahki mitraljezi, oglasile so se strojnice in puške. To streljanje, ki je odmevalo daleč naokrog, je naznanjalo našim ljudem začetek novih težkih bojev.

Naši fantje so vzdržali na teh položajih dva dni in dve noči. Nacisti so se večkrat zagnali tik do naših položajev, tedaj pa je naša mlada vojska vsekala po njih, da so se v

strašnem rjoventju vračali in puščali na čistini pred Koprui številne ranjence in mrtve.

Se nikdar v zgodovini se ni naš narod tako kompaktno in nevstrašno boril kakor tiste dni proti bližajočemu se sovražniku. Na položajih so bili tovariši iz vseh naših vasi, ob naši strani so se borili tudi italijanski antifašisti iz okolnih mestec. Hrano in municijo so dovažali kmetje na domačih vozovih, nosile so jo tudi ženske na glavi. Najbolj masovno pa je sodelovala mladina, ki se je posvetila ranjencem, vršila kurirsko službo in delala vse ostale zaledne posle.

Ko so naši borci iz položajev nad Koprui odbijali napad za napadom in junaško branili Istro pred ponovnim udorom fašističnih hord, so ugotavljali obnem, da bodo dobili v Koprui načisti ugodna tla, nekateri Koprčani so jih sprejeli z odprtimi rokami, stare »camicie nere« so prišle zopet na svetlo in nemška postojanka se je okreplila z domačimi »squadristi«.

(Se nadaljuje)

Slikar Rudolf Saksida razstavlja v galeriji „Scorpione“ v Trstu

V četrtek 2. t. m. je bila otvorjena slikarska razstava Rudolfa Saksida ob prisotnosti številnega občinstva. Med njim je bilo opaziti številne slikarje, kritike in ljubitelje umetnosti. Razstava je izredno zanimiva in nam kaže nov umetnikov razvoj posebno v akvarelni tehniki, ki je doslej pri njem nismo opazovali.

NOVE KNJIGE IN REVIIJE

Mladinska revija, letnik VI. Stev. 9. MK Ljubljana 1950.

Obzornik. St. 8—9, leto V. Mesečnik za ljudsko prosveto. Ljubljana.

Novi svet. St. 9, leto V. Izdaja Društvo slovenskih književnikov. DZS Ljubljana 1950.

PRAVLJICE O ZIVALIH. Zbrala O. Kapica. Iz ruščine prevedel Pavel Golia. Založila MK.

Dr. Tone Bajec: Sahovska začetnica. Priredil Boris Sikošek. Izdala MK. dala MK.

Otto Willi Gail: PABERKI IZ FIZIKE. Prevedel Vladimir Naglič. Iz-

NAŠIM KMETOVALCEM

Važnost globokega oranja v zimskem času

Marsikateri kmet bo zmajal z glavo, ko bo prečital naslov tega članka. O globokem oranju smo svoj čas že pisali, ali na žalost ugotovljamo, da se naši kmetje še ne držijo nasvetov strokovnjakov, ki imajo dolgoletno prakso. Ta poslednja ugotovitev nas sili, da opozorimo kmetovalce, ki imajo njive, na katere nameravajo v spomladaj saditi krompir ali ostalo zelenjavo, še nezorane, da je poslednji čas njive preorati.

Zemljo moramo preorati čim globlje. Nikdar ni globoko oranje tako koristno kot pred zimskim mrazom. Zemlja se namreč v zimskem času prepooji z vodo, katera, ko zmrzne, razdrobi zemljo boljše kot vsako orodje. Zaradi delovanja mraza postane zemlja rahla. Kot taka laže vpija vlagu, ki bo na razpolago rastlinam v najbolj kritičnem času njihovega razvoja. Od mraza zdobljeni obdelovalni zemlji se korenine kulturnih rastlin boljše razvijejo, prodrejo bolj globoko v zemljo in na ta način boljše izkoriščajo vlagu in hranilne snovi. V zrahljani zemlji se obenem boljše razvijejo tudi razne bakterije, brez katerih rastline ne žive.

Globoko zimsko oranje mora biti dopolnjeno z organskim gnojenjem. Ni večje napake kot rastlini gnojiti s hlevskim gnojem (posebno če ta ni dovolj zrel) tik pred setvijo.

Kako globoko moramo orati? Za koruzo in krompir moramo orati najmanj 25 cm globoko. Za vse ostale rastline pa ne smemo orati manj kot 20 cm. J.

Čilski soliter in njegova uporaba

V skladiščih naših zadrug imamo večje količino dragocenega dušičnega umetnega gnojila — čilskega solitra. Potrebno je, da o njem podamo kmetom nekaj navodil in nasvetov, posebno zato, ker je nevarnost, da ga uporabijo v nepravem času.

Čilski soliter je eno od najstarejših gnojil. Kmetje v naprednih deželah in tudi pri nas ga uporabljajo že dosti let. Prištevamo ga k hitro delujočim dušičnim umetnim gnojilom in zato ga moramo uporabiti v času razvoja rastlin ali tik pred spomladanskim prebujenjem rastlinskega življenja. Nepravilno bi bilo trositi čilski soliter v zimskem času. V tem primeru bi dež izpral gnojilo v dolnje plasti zemlje in rastlina bi prišla s svojimi koreninami težko do njega. Torej pozor, kmetje! To gnojilo moramo tro-

Manj tobaka

želi pridelati italijanski tobačni monopol, ker presega dosežani notranjo potrebo in povpraševanje iz inozemstva, kjer vlada velika konkurenca. Zato hočejo skrajšati površino, na kateri je bilo do sedaj dovoljeno saditi tobak.

siti zgodaj spomladi, v majhnih količinah, a v več obrokih.

Vsebuje 15,5% dušika. Ker vsebuje obenem natrij (sodo), zemlji zelo škoduje in vpliva slabo na fizikaino strukturo, če ga preveč rabimo, kar pomeni, da postane zemlja, če jo več let zaporedoma gnojimo s tem gnojilom zbita in jo je težko obdelovati. Vendar spada pri vsem tem to gnojilo med tiste, s katerimi dosežemo zelo visoke hektarske odnose.

Posebno dobro se obnese gnojenje s solitrom žitaricam zgodaj spomladi. Trosimo ga v dveh obrokih. Prvič v mesecu februarju in drugič dva tedna za prvim gnojenjem. Prav dobro se obnese pri krompirju, koruzi. Ostali zelenjavi pa lahko gnojimo s čilskim solitrom ves čas njihovega razvoja.

Na 1 ha uporabimo 1—2 q tega gnojila. Dr. J.

NASVETI LJUDSKEGA ZDRAVNIKA

Gliste, ki žive v črevesju človeka

V človeškem črevesju lahko živi mnogo vrst parazitov, od katerih je najpogostejša glista. Istrani navadno ne razlikujejo imen teh parazitov in pravijo vsem »vermiki«, ker je italijanska izposojenka. Kvečjemu se razlikujejo med malimi in velikimi »vermiki«. — V tem članku se bomo torej seznanili s posebno vrsto črevesnih parazitov, z glistami (italijansko: lombrico, latinsko: ascaris lumbricoides). Ta človeška glista je zelo podobna glistam, ki žive v naravi in jim pravimo deževniki. Največkrat jih najdemo pri otrocih. Parazit moškega spola je okrog 20 cm dolg, ženskega spola pa navadno dvakrat večji; de-

bele so te gliste približno pol centimetra.

Človek se nalezje glist navadno s tem, da poje jajčeca, ki se nahajajo na nečisti zelenjavi. Iz teh jajčec se razvijejo ličinke, ki potujejo skozi črevesno steno v jetrno veno in od tu v pljuča ter nato skozi sapnik zopet v požiralnik in naprej v črevesje, kjer se razvijejo v prave gliste, nakar se po približno 70 dneh po infekciji pojavijo jajčeca v človeškem blatu. V tem blatu je navadno na tisoče in tisoče teh jajčec, ki so okrogle oblike, rumenkasto-rjave barve v velikosti ene desetinke milimetra.

Včasih gliste ne delajo nobenih znakov, tako da se bolnik niti ne zaveda, da jih ima. Drugič pa nastopajo lahko najrazličnejše slike obolenja: visoka vročina, črevesni katar, glavobol, krči itd. Kadar je v črevesju zelo veliko parazitov, lahko povzročijo tam najtežja črevesna bolezenska stanja (ileus). Če zaide parazit v žolčni odvodnik, pride do zlatenice; celo abscese v jetrih lahko povzročijo. Včasih pa zaidejo paraziti v usta in nos.

Zdravljenje na glistah obolelega človeka je sicer splošno znano, vendar po navadi nezadostno in nepravilno, zaradi česar glist ne moremo pregnati. Najprej moramo pregledati blato na jajčecah; šele ko jih tam ne najdemo več, lahko rečemo, da je bolnik zdrav.

Najbolj poznano zdravilo je santonin, ki pa ne uniči parazitov, ampak jih samo ohromi. Doziranje zdravila je odvisno od starosti in razvitosti bolnika. Preveliko doziranje santonina povzroča zastrupljenje, ki ga zdravniki večkrat opažajo. Zaradi tega je nepravilno, če starši dajejo glistavke (zdravila, ki vsebujejo santonin) nenačrtno. Zdravljenje glist naj se torej vrši pod zdravnikovim nadzorstvom. Poleg zdravljenja s santoninom imamo na razpolago še druga sredstva, ki pa so od nepravilnem doziranju še bolj nevarna kot santonin in jih mora dati le zdravnik.

Dr. Hladnik Polde.

Prihodnje leto moramo več pridelati, kakor letos

Proti koncu leta, ko gre spravljanje kmetijskih pridelkov h kraju, se pojavlja pri naših kmetovalcih vedno nova misel, kako bi več kaj boljšega pridelali. Letos sem že zgodaj poleti čital članek o pripravah za jesensko setev.

Cas setve gre h kraju. Vsak kmet se trudi, da delo čimprej opravi, posebno če je lepo vreme; le škoda, da še vedno ni potrebnih umetnih gnojil. Upamo, da bodo gnojila prispela, če ne zdaj, vsaj spomladi, da jih bomo takrat uporabili. Tako je bilo tudi z žveplom. Za 1000 trt sem ga dobil 30. junija 6 kg, ravno one dni, ki so za razvoj oidija najbolj nevarni. Tiste trte sem prežvepal in zadovoljen sem bil s trgatvijo. Grozde sem prodal v novo vinsko klet.

Kmetovalec Prelog Ivan.

Malo ciknjeno vino

popraviš, če ga še enkrat prevreš. Zato rabiš čiste kvasnice in nekaj mošta. Potem moraš tako vino čimprej spraviti v promet; ne smeš pa ga držati v kleti.

Če pa je vino hučo ciknjeno, torej že kislo, nimaš drugega izhoda, kakor da ga piješ kolikor časa moreš, da mu odvzameš nekaj kisline in ga še spiješ, iz ostalega pa napraviš kis ali ga prodaš kisarni. Za kisljavo vina ni zdravil, zato pa pazi, da vina ne zakisajo!

Vzamljenje čebel

Ko se čebelar pripravlja na vzamljenje, mora predvsem vedeti, katere panje hoče pustiti za plemo. Umilivo je, da le močne, zdrave čebelne družine z zdravim, rodovitno in mlado matico in mladimi čebelami z zadostno zalogo medu, z lepim, ne prestarim, a tudi ne premladim satjem v dobrem, dovolj toplim panju. Le take je treba vzimati. Plemenjak, ki ga vzimiš, mora biti močan.

Kakšno čebelno družino pa prištevamo k močnim? Tako, ki konec paše zasede vse, ali pa vsaj dve tretjini satnikov vališča. Če takih močnih družin nimamo, si pomagamo z združevanjem.

Glede čebel pa moramo paziti, da vzimimo le plemenjake z mladimi čebelami, to je takimi, ki so se izlegle v jeseni; čebele, ki so se izlegle spomladi ali pa poleti, pomrjejo že pozimi ali takoj pri prvih pomladanskih izletih.

Novo satje, v katerem še ni bilo nobene zalege, ali le ena, je za zimo premrzlo. Staro pa, ki je črno, je sicer toplo, a za pomladansko novo zalego ni priporočljivo. Zato pustimo čebelarjavkasto satje, napolnjeno z medom. Krepkim panjem, ki imajo čebel za dva in pol kilograma, moramo pustiti vsaj 10 kg medu.

Za gnezdo odločeno satje mora biti vse izdelano in noben sat v vališču ne sme biti prazen, to je brez medu. Pač pa smeta biti prazna že starejša satnika, prvi in zadnji ob straneh vališča. Galje ne smemo v čebelnem gnezdu puščati ali pa vsaj devati trotovske, z medom napolnjeno satje, ker se lahko zgodi, da bi matiča spomladi v to prezgodaj postavila trotovske zalege. Treba je torej že pri vzamljenju paziti na to, da pride le čebelno satje v vališče.

Ko odzvamemo satovje, moramo tudi paziti, da ne odzvamemo obnožnih satov. Ti so navadno tik za zalego. Poznamo jih po tem, da so proti svetlobi obrnjeni, bolj temni kakor oni, ki so napolnjeni z medom. Najbolje je, ako obesimo sredo vališča meden sat, zraven pa na obe strani po enega napolnjenega z obnožnino in medom.

Ko smo uredili čebele, satje in gnezdo, pustimo panje lepo na miru, dokler ne pritisne mraz. Takrat opravimo zadnje čebelarstvo delo. Prinesemo v panj starih odej, vreč in slamatih blazin. Slame z omlačnim klastjem in tudi sena ne potrebujemo, ker je v njih marsikatero zrno, ki vabi pozimi v čebelnjak rovkve in miši.

Oljke so dozorele — pobirajmo jih!

KMETIJSKI svetovalec ODGOVARJA

VPRASANJE: Teliček ima velik popek in ga boli. Kaj je temu vzrok in kako ga moram zdraviti?

ODGOVOR: Vzrok, da teličku oteče popek in ga boli, je iskati v nehygienjskih razmerah hleva in v nepravilnem ravnanju s kravo takoj po telitvi. Okužba preide na popek in iz njega v kri. Popek oteče in boli. Čudno, da niste opazili, če niso mogoče teličku že otekli členi a nogah. Večkrat žival ohromi ali pogine. To se da preprečiti edino le s pravilnim postopanjem takoj po telitvi. Predvsem je skrbeti, da se pri porodu popkovina ne vleče. Če se je sama odrgala, tedaj moramo z dvema prstoma iz ostaka popkovine takoj iztisniti vso kri. Če se ni sama odrgala, tedaj jo moramo odrezati za 8—10 cm pod trebuhom in istotako iz nje iztisniti kri. Popek vsak dan prav previdno speriti in razkužiti z 1%-no raztopino lizola ali kreolina. Samo ob sebi je umevno, da mora biti stelja pod kravo in teličkom vedno sveža in snažna.

VPRASANJE: Nameravam pognojiti travnik s pepelom. Prosim vas, da mi sporočite, kakšno hranilno vrednost ima pepel in če lahko nadomesti gnojenje z ostalimi umetnimi gnojili ter

koliko pepela rabimo na 1 ha travnika?

ODGOVOR: Lesni pepel vsebuje 3% fosforne kisline in 8% kalija. Ni prezreti obenem večje količine apna in to je za nas posebno važno, ker primanjkuje našim travnikom ravno ta hranilna snov.

Če uporabimo na 1 ha površine približno 8 q pepela, potem mu ni potrebno gnojiti z nobenim umetnim gnojilom, ker dobijo ob tej količini pepela rastline zadostno množino fosforne kisline, kalija in apna. Lahko pa dodamo travnikom 1—1,5 q apnega dušika (ni neobhodno potrebno), le da ga moramo potrositi vsaj 10 dni, preden ntrosimo pepel, ali pa 10 dni za tem.

VPRASANJE: Vem, da uporabljajo tobačni izvleček proti ušem na rastlinah. Ker imam doma to sredstvo na razpolago, vas prosim, da mi sporočite, če ga lahko uporabim proti ušem na goveji živini.

ODGOVOR: Tobačni izvleček rabimo tudi za uničevanje uši pri goveji živini. V ta namen uporabimo 2—3% izvleček. Ker imamo na razpolago boljše pripomočke za uničevanje uši (na pr. DDT pripravke, Pantakan, Pa-

pein), vam svetujem, da uporabite ta poslednja sredstva, ker so bolj praktična, uspešna in manj škodljiva.

VPRASANJE: Kaj naj storim, da bi mi kofji v vinogradu postali trpežnejši?

ODGOVOR: Vinogradski kofji se dajo na razne načine pripraviti in okrepiti. — Dobro je, če kole pred uporabo dobro namažete s karbolinejem. Največ trpi tisti del kola, ki pride v zemljo, posebno na tistem mestu, kjer gleda iz nje. Da to preprečite, morate namazati kol vsaj 20 cm nad mestom, ki pride nad zemljo. Kofji morajo biti suhi.

Važnost pitne vode za perutnino

Pitna voda za perutnino je morda še bolj važna kot za človeka, posebno če se perutnina ne pase. Izkušeni perutninarji trdijo, da ne sme biti pitna voda za perutnino premrzla in da spije perutnina četrtino več vode, če je nekoliko lačna. Imejmo pred očmi, da predstavlja voda dve tretjini snovi, ki so v jajcu. Če kokoš ne dobi vode dva do tri dni, ne bo znesla nobenega jajca.

